

POSTANOWIENIE

Dnia 10 września 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marta Romańska

w sprawie:

- 1) z wniosku R. G. przy uczestnictwie K. S.,
o ustalenie kontaktów z małoletnim,
 - 2) z wniosku R. G. przy uczestnictwie K. S.,
o powierzenie władzy rodzicielskiej,
 - 3) z wniosku K. S. przy uczestnictwie R. G.
o powierzenie władzy rodzicielskiej,
 - 4) z urzędu przy uczestnictwie R. G. i K. S.
o ograniczenie władzy rodzicielskiej,
- na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 10 września 2020 r.,
na skutek wystąpienia Sądu Rejonowego [...] w P.
o przekazanie sprawy [...] do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu,

**odmawia przekazania sprawy [...] innemu sądowi
równorzędnemu.**

UZASADNIENIE

Zarządzeniem z 3 sierpnia 2020 r. przewodniczący składu w Sądzie Rejonowym [...] w P. wystąpił na podstawie art. 44¹ k.p.c. do Sądu Najwyższego o przekazanie połączonych do wspólnego rozpoznania spraw z wniosku R. G. przy udziale K. S. o ustalenie kontaktów z małoletnią L. S. i o powierzenie mu władzy rodzicielskiej nad tą małoletnią oraz z wniosku K. S. o powierzenie jej władzy rodzicielskiej nad małoletnią L. S., a także wszczętej z urzędu

sprawy o ograniczenie obojgu rodzicom władzy rodzicielskiej nad małoletnią L. S., do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu.

W sprawach tych Sąd Rejonowy wydał orzeczenia normujące stosunki zabezpieczająco, na czas trwania postępowania.

Wnioskujący wskazał, że uczestnik R. G. kwestionuje zasadność wszystkich zapadających w sprawie orzeczeń, w pismach procesowych zarzuca sędziom właściwego Sądu stronniczość, przewlekłe prowadzenie postępowania oraz nie liczenie się z dobrem małoletniej; kwestionuje też kompetencje powołanych w sprawie biegłych. Uczestnik składał wnioski o wyłączenie sędziów orzekających w jego sprawie, zarówno w pierwszej instancji, jak i sędziów Sądu Okręgowego w P., którzy rozpoznawali środki zaskarżenia od tych orzeczeń. Wnioski uczestnika o wyłączenie sędziów były oddalane, tak samo jak wnioski wyłączenie od rozpoznania sprawy tych sędziów Sądu Rejonowego, przeciwko którym uczestnik nie wystąpił dotąd o ochronę dóbr osobistych. W piśmie z 16 grudnia 2019 r. sam uczestnik wnioskował o wystąpienie przez Sąd Rejonowy do Sądu Najwyższego o przekazanie sprawy innemu Sądowi równorzędnemu, stosownie do art. 44¹ k.p.c.

Sąd Okręgowy, do którego Sąd Rejonowy wystąpił o przekazanie niniejszej sprawy innemu sądowi równorzędnemu nie znalazł podstaw do zastosowania w niej art. 508 § 2 k.p.c.

W ocenie wnioskującego o wydanie postanowienia na podstawie art. 44¹ k.c., manifestowany przez uczestnika brak zaufania do Sądu Rejonowego właściwego w sprawie i kwestionowanie każdej czynności procesowej tego Sądu przy wykorzystaniu instrumentów przedłużających postępowanie, sprawia, że rozpoznanie sprawy przebiega przewlekłe ze szkodą dla małoletniej. Dla dobra wymiaru sprawiedliwości sprawę powinien rozpoznać sąd, do czynności którego uczestnik będzie miał zaufanie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Art. 44¹ k.p.c., dodany przez ustawę z 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1469 ze zm.), wprowadza wyjątek od konstytucyjnej (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP) i kodeksowej zasady rozpoznawania sprawy przez sąd właściwy i z tej przyczyny powinien być interpretowany

ściśle (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z 5 marca 2020 r., IV CO 44/20, nie publ. i z dnia 16 marca 2020 r. IV CO 18/20, nie publ.). Do przekazania sprawy do innego sądu może zatem dojść jedynie w razie powstania okoliczności faktycznych odnoszących się do przedmiotowych lub podmiotowych cech konkretnej sprawy, świadczących jednoznacznie o tym, że jej rozpoznanie przez sąd właściwy miejscowo i rzeczowo według przepisów kodeksu postępowania cywilnego byłoby niezgodne z interesem publicznym i sprzeciwiałoby się dobru wymiaru sprawiedliwości.

Przesłanka dobra wymiaru sprawiedliwości ma ocenny charakter, ale z brzmienia art. 44¹ § 1 k.p.c. wynika, że w rozumieniu tego przepisu składa się na nie „w szczególności” wzgląd na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego. W orzecnictwie Sądu Najwyższego wskazano, że chodzi przede wszystkim o sytuacje, które mogą wywierać realny wpływ na swobodę orzekania lub stwarzać przekonanie (choćby mylne) o braku warunków do rozpoznania w danym sądzie sprawy w sposób obiektywny (zob. orzecznictwo przytoczone w postanowieniu Sądu Najwyższego z 20 maja 2020 r., I CO 21/20). We wniosku o przekazanie niniejszej sprawy sądowi równorzędnemu nie została przedstawiona jakkolwiek przesłanka o tego rodzaju cechach.

Zastosowania w sprawie art. 44¹ k.p.c. nie uzasadnia powoływanie się przez stronę na takie okoliczności związane z przebiegiem postępowania i wydanymi w nim orzeczeniami, które mogą podlegać rozważeniu jako przesłanki wyłączenia konkretnego sędziego ze składu orzekającego, zwłaszcza zaś wtedy, gdy nie prowadzą do uwzględnienia wniosku o wyłączenie. Ze znowelizowanej ustawą z 4 lipca 2019 r. art. 49 § 2 k.p.c. wynika, że nie stanowi przesłanki wyłączenia sędziego wyrażenie przez niego - w kierowanej do stron wypowiedzi wyjaśniającej czynności sądu - poglądu co do prawa i faktów podlegających ustaleniu i ocenie w rozpoznawanej sprawie. Zarzuty formułowane przez uczestnika wobec Sądu Rejonowego właściwego w niniejszej sprawie są konsekwencją niezadowolenia z wydanych w niej rozstrzygnięć i przebiegu czynności procesowych, które uczestnik postrzega jako nieprawidłowe z perspektywy dobra jego małoletniej córki. Ocena merytoryczna rozstrzygnięć wydanych przez Sąd Rejonowy należy jednak do sądu sprawującego nad nimi kontrolę instancyjną.

Niewątpliwe przedłużanie się postępowania w niniejszej sprawie jest w jakiejś części konsekwencją podejmowania w niej czynności procesowych zmierzających do rozpoznania wniosków uczestnika i samych sędziów o ich wyłączenie od rozpoznania sprawy albo o przekazanie sprawy do innego sądu. Ustawą nowelizującą z 4 lipca 2019 r. do kodeksu postępowania cywilnego (poza art. 44¹ k.p.c., którego ratio legis jest inne) wprowadzone zostały rozwiązania pozwalające na sprawniejszą niż poprzednio reakcję na nadużywanie prawa procesowego przez strony postępowania. Wykorzystanie tych instrumentów powinno zapewnić sprawniejszy niż dotąd przebieg postępowania.

Okoliczności, w jakich uczestnik manifestuje swoje niezadowolenie z przebiegu i dotychczasowych wyników postępowania oraz te, którymi uzasadnia prezentowane stanowisko, są tego rodzaju, że trudno zakładać, iż przeniesienie sprawy do innego sądu równorzędnego zmieni nastawienie uczestnika do czynności podejmowanych w postępowaniu i do wydawanych w nim orzeczeń.

Z uwagi na powyższe, orzeczono jak w sentencji.